

DODATEK Č. 2

DISTANČNÍ VZDĚLÁVÁNÍ V MATEŘSKÉ ŠKOLE

Povinnost vzdělávat distančním způsobem v případech vymezených v § 184a školského zákona se na mateřské školy vztahuje od začátku školního roku. Všechny školy, včetně mateřských, obdržely v září 2020 komplexní metodické doporučení pro vzdělávání distančním způsobem, které je zveřejněné na <https://www.edu.cz/metodika-pro-vzdelavani-distancnim-zpusobem/>. Zabývalo se právními, organizačními a metodickými aspekty vzdělávání distančním způsobem i v mateřských školách.

1. LEGISLATIVNÍ RÁMEC

§

V souladu s ustanoveními § 184a školského zákona pokud z důvodu krizového opatření vyhlášeného podle krizového zákona, nebo z důvodu nařízení mimořádného opatření podle zvláštního zákona, anebo z důvodu nařízení karantény podle zákona o ochraně veřejného zdraví není možná osobní přítomnost většiny dětí, pro které je předškolní vzdělávání povinné, stanovena:

- a) povinnost mateřské školy** zajistit vzdělávání distančním způsobem pro děti, pro které je předškolní vzdělávání povinné,
- b) povinnost dětí**, pro které je předškolní vzdělávání povinné, se tímto způsobem vzdělávat.

Způsob poskytování vzdělávání a zpětné vazby na dálku přizpůsobí škola podmínkám dítěte (zázemí, materiální podmínky, speciální vzdělávací potřeby, zdravotní stav atp.).

- Záleží na každé mateřské škole, jak si pravidla pro distanční výuku nastaví. Měla by je mít, ale zakotvena ve svém školním řádu. Viz článek 1.4. Jak upravit školní řád v Metodickém doporučení pro vzdělávání distančním způsobem.

1.1. Zápis do třídní knihy a omlouvání absencí

- Školy používají pro vedení třídní knihy různé elektronické systémy nebo ji vedou pouze v listinné podobě. Nelze tedy stanovit jednotný postup pro „vedení třídní knihy“ pro všechny školy. Zásadou pro vedení třídní knihy je, aby z jejího obsahu, ať už v elektronické nebo listinné podobě, bylo zřejmé:
 - kdy přešla výuka na vzdělávání distančním způsobem,
 - kterých dětí se týká (pokud jsou ve třídě MŠ zařazeny různé staré děti),
 - jaký vzdělávací obsah byl v daném dnu či týdnu realizován.

§ Vzhledem k tomu, že pro předškolní děti je vzdělávání distančním způsobem povinné, je nutné evidovat jejich účast na vzdělávání. Účast dětí škola posuzuje přiměřeným způsobem podle zapojení do vzdělávacích aktivit v průběhu týdne.

- S ohledem na odlišné podmínky jednotlivých dětí a jejich rodin není vhodné stanovovat pro zapojení do vzdělávání pevně určené časy a absenci posuzovat dle účasti na těchto aktivitách v konkrétních hodinách.

§ Pro omlouvání absencí v obecné rovině platí to stejné, co pro prezenční vzdělávání. Školský zákon stanoví základní rámec – ředitel má oprávnění požadovat doložení důvodů nepřítomnosti dítěte a zákonný zástupce je povinen důvody doložit nejpozději do 3 dnů ode dne výzvy ředitele. Podrobnosti upravuje školní řád konkrétní školy.

- Školám je doporučeno využívat pro evidenci absencí a dokládání důvodů neúčasti příslušné moduly školních informačních systémů, pokud tuto funkci mají, popřípadě umožnit omlouvání absencí jinou elektronickou formou.

2. FORMY VZDĚLÁVÁNÍ DISTANČNÍM ZPŮSOBEM

Vzdělávání distančním způsobem může probíhat formou on-line či off-line aktivit, jak je popsáno níže. Škola vždy přizpůsobí distanční výuku jak individuálním podmínkám jednotlivých dětí, tak také personálním a technickým možnostem školy.

2.1. Off-line vzdělávání

- Pojmem on-line vzdělávání je obecně označován takový způsob vzdělávání na dálku, který probíhá zpravidla prostřednictvím internetu a je podporován nejrůznějšími digitálními technologiemi a softwarovými nástroji. Rozlišujeme synchronní a asynchronní on-line vzdělávání.
- V předškolním vzdělávání vzhledem k věku dětí není on-line vzdělávání prioritním způsobem, nýbrž má pouze doplňkovou funkci.
- Při synchronním vzdělávání je učitel propojen s dětmi zpravidla prostřednictvím nějaké komunikační platformy v reálném (stejném) čase. Skupina ve stejný čas na stejném virtuálním místě pracuje na stejné/podobné aktivitě. Pro poskytování zpětné vazby dětem předškolního věku je vhodná právě synchronní komunikace.
- Při asynchronní výuce děti pracují se svými rodiči na zadaných úkolech v jimi zvoleném čase vlastním tempem.
- Využívány pro tento druh práce mohou být např. nahrávky videí na YouTube, nejrůznější platformy, portály, aplikace atp., a to jak k samotnému vzdělávání, tak i k zasílání aktivit.
- Je zřejmé, že obě formy on-line vzdělávání, synchronní i asynchronní, mají své výhody i nevýhody. Pokud škola on-line vzdělávání využívá, je třeba zohlednit konkrétní podmínky pedagogů a zejména jednotlivých dětí. Nejlepšího efektu je dosahováno tam, kde je off-line vzdělávání vhodně doplněno kombinací synchronních a asynchronních metod.

2.2 Individuální podpora

- Ať již probíhá distanční vzdělávání on-line nebo off-line, za všech okolností je vhodné, aby učitel monitoroval zapojování jednotlivých dětí a poskytoval rodičům individuální podporu. Cílem je, aby nikdo nezůstal mimo systém a každý pracoval přiměřeně svým možnostem a podmínkám. Podporu je třeba nabízet v takové formě, aby byly dostupné všem bez rozdílu a aby měly patřičný efekt – může se jednat např. o telefonické hovory, on-line chat či e-mailovou komunikaci.

2.3. Praktická doporučení

- U dětí, pro které je předškolní vzdělávání povinné, je vzdělávání distanční formou založeno na komunikaci učitele a rodičů, případně doplněné o občasný přímý kontakt učitele s dítětem. Těžiště vzdělávání spočívá především v inspirativních tipech na společné aktivity dětí a rodičů v domácím prostředí, na tvoření, čtení, didaktické hry, pohybové aktivity, společný poslech hudby atd. Vzhledem k věku je dostačující, pokud učitelé prostřednictvím domluvené komunikační platformy (případně papírovou formou) předávají podle dohody rodičům tipy na tematicky zaměřené aktivity vhodné pro domácí prostředí.
- Distanční vzdělávání by mělo být založeno zejména na komunikaci učitele a rodičů a na občasný kontakt dítěte s paní učitelkou. U takto malých dětí není vhodné realizovat synchronní on-line vzdělávání či komunikaci déle než 30 min. týdně. Pro udržení sociálního kontaktu a motivaci postačuje jedno on-line setkání učitele s dítětem týdně. To však za předpokladu, že rodina dítěte má k dispozici potřebné technické vybavení. V případě realizace skupinových hovorů např. prostřednictvím komunikačních aplikací či mobilních telefonů rodičů je vhodné rozdělit předškolní děti do menších, tří až pětičlenných skupinek, ve kterých má konkrétní dítě více prostoru pro vlastní komunikaci a které umožňují lépe udržet pozornost.
- Není potřeba stanovovat hodinový rozsah ani časové vymezení distančního vzdělávání. Vzdělávání probíhá v souladu s RVP PV a ŠVP dané školy, avšak vzhledem k okolnostem ne v plné míře. Z hlediska obsahu mohou být východiskem pro přípravu nabídky rozvojových aktivit pro děti, resp. rodiče, vlastní zdroje pedagogů, které využívají i pro vzdělávání v běžném režimu. Tyto materiály je vhodné rodičům zpřístupnit dálkovou formou, ať již prostřednictvím e-mailu, školních systémů či na webových stránkách školy. Při zveřejňování podkladů je třeba dbát na dodržování autorských práv.
- Pro děti v povinném předškolním vzdělávání je důležité zachování kontinuity sociálních vazeb a komunikace s vrstevníky i dalšími dospělými (učiteli) tak, aby byl přechod do základní školy i při tomto způsobu vzdělávání co nejplynulejší. Učitel sám vyhodnotí na základě míry předchozího obeznámení s možnostmi

a potřebami dítěte i jeho rodiny, zda upřednostní obecná doporučení, nebo bude nabídku činností individualizovat. Žádoucím postupem mateřských škol tak bude zejména pestrá nabídka rozvojových aktivit pro celkový rozvoj všech dětí. Tam, kde je to možné, bude doplněna o individuálně cílenou nabídku vycházející z hodnocení vzdělávacích pokroků jednotlivce, která bude co nejlépe odpovídat aktuálním vývojovým potřebám konkrétního dítěte.

- Při posuzování míry školní připravenosti dítěte na základní vzdělávání vycházejí učitelé z individuální pedagogické diagnostiky realizované mateřskou školou v době prezenčního vzdělávání.
- Do distančního vzdělávání lze aktivně zapojit děti tím, že budou samy navrhnout témata, která chtějí prozkoumat a kterým se chtějí věnovat. Děti mohou se svými rodiči zpracovávat různá témata v malých skupinkách (každý nejprve zkoumat ve svém prostředí a pak si společně sdělovat svá zjištění). Tím může škola podpořit i sociální kontakt mezi dětmi, školou a rodinami.
- Děti a rodiče si mohou úkoly a aktivity, které realizují, dokumentovat videozáznamy, fotografiemi, hlasovými nahrávkami, kresbami apod. Vhodné je založit portfolio, které každodenní vzdělávací aktivity dítěte dokládá.
- Velmi důležité je, aby děti dostávaly k úkolům a aktivitám, které realizovaly a plnily, od učitele vždy nějakou zpětnou vazbu.
- Kompletní metodickou podporu včetně videí a tipů na aktivity od NPI ČR naleznete na <https://digifolio.rvp.cz/view/view.php?id=17977>

3. VZDĚLÁVÁNÍ DĚTÍ SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI

- Děti se speciálními vzdělávacími potřebami (dále SVP) mají nárok na poskytování podpůrných opatření školou a školským poradenským zařízením i při distančním způsobu vzdělávání. Podpůrná opatření spočívají mj. v:
 - ✓ poradenské pomoci školy a školského poradenského zařízení,
 - ✓ úpravě organizace, obsahu, hodnocení, forem a metod vzdělávání,
 - ✓ předmětu speciálně pedagogické péče,
 - ✓ poskytování předškolního vzdělávání dle IVP,
 - ✓ použití kompenzačních pomůcek, speciálních učebnic a speciálních učebních pomůcek,
 - ✓ ve využití asistenta pedagoga, dalšího pedagogického pracovníka, tlumočníka nebo přepisovatele pro neslyšící.
- Při vzdělávání dětí se SVP a dětí nadaných je žádoucí maximální uplatňování principu diferenciací a individualizace vzdělávacího procesu odpovídající individuálním možnostem dítěte a případně stupni jeho zdravotního postižení.
- V závislosti na konkrétní situaci a možnostech školy jsou dětem se SVP zapůjčeny potřebné kompenzační pomůcky a speciální učební pomůcky, jež má daný jedinec uvedené v doporučení školského poradenského zařízení (např. pomůcky pro alternativní komunikaci, pomůcky pro rozvoj hrubé

motoriky aj.), a to s podmínkou, že je zákonný zástupce povinen uhradit jejich případné poškození či zcizení. Realizace půjčení konkrétní pomůcky nebo učebnice záleží na individuální domluvě se školou. Je však vhodné, aby škola se zákonnými zástupci sepsala smlouvu o výpůjčce.

- Předmět speciálně pedagogické péče je nadále poskytován prostřednictvím on-line komunikace nebo formou individuální konzultace, pokud to aktuální protiepidemická opatření umožňují.
- U dětí s poruchou autistického spektra (dále PAS) má škola umožnit danému dítěti takový způsob vzdělávání, který bude v jeho nejlepším zájmu a bude korespondovat s jeho schopnostmi a dovednostmi. Je nutné pevně nastavit dobu a formu komunikace individuálně přímo na možnosti dané rodiny (PC, telefon, osobní vyzvedávání učebních materiálů apod.) a stanovit se zákonnými zástupci pravidla komunikace a edukace. Zásady systémové péče o děti s PAS i v domácím prostředí jsou uvedeny níže v odkaze.
- V případě přiznaného podpůrného opatření asistenta pedagoga, dalšího pedagogického pracovníka či tlumočnicka pro neslyšící škola zajistí jeho podporu i pro distanční způsob vzdělávání. Tyto osoby mohou poskytovat individualizované učební materiály a podklady, konzultace a podporu na dálku a také pomáhat s distanční výukou. Asistenta pedagoga je možné zapojit prostřednictvím nástrojů distančního způsobu vzdělávání.
- *Modelové situace pro asistenta pedagoga (AP):*

a)

- AP pracuje dle pokynu učitele se třídou
- AP pracuje dle pokynu učitele pouze s dětmi se SVP
- AP zajišťuje podporu organizace vzdělávacích aktivit – dohled, příprava pomůcek a materiálů
- AP zajišťuje individuální podporu dětem určeným učitelem

b)

- AP dle pokynu učitele poskytuje distanční podporu a informace zákonným zástupcům dětí se závažnými druhy zdravotního postižení včetně zákonných zástupců dětí z odlišného kulturního či sociálního prostředí.

Odkazy:

🔗 NPI ČR, Jak dnes může škola podpořit rodiče dětí se SVP: <https://t.ly/37bs>

🔗 ČOSIV, Podpora lidí s PAS v nejistých dobách: <https://t.ly/jnjK>

🔗 NPI ČR, Podpora dětí s OMJ v MŠ distanční formou: <https://t.ly/3DPK>

4. MATERIÁLNĚ-TECHNICKÉ VYBAVENÍ A SOFTWAREVÉ NÁSTROJE

- Škola volí způsob vzdělávání na dálku s ohledem na materiálně-technické vybavení školy. § Způsob poskytování vzdělávání distančním způsobem přizpůsobí škola podmínkám dětí.

- Učitel má k dispozici počítač či přenosné zařízení (notebook, tablet nebo „chytrý“ telefon). Výhodou přenosného zařízení je možnost práce učitele z domova.
- ✓ Učitel má přístup k hardware a software, který umožňuje přenos informací a komunikaci s dětmi a rodiči on-line formou (například webkamera, sluchátka či reproduktor a mikrofon).
- ✓ Je předem stanovena a připravena jednotná softwarová platforma, komunikační kanál a společná pravidla pro komunikaci s dětmi a rodiči.
- ✓ Na všech počítačích či přenosných zařízeních ve vlastnictví školy jsou platné licence operačního systému a příslušné softwarové aplikace. V případě potřeby se škola může zdarma obrátit na e-poradenství projektu SYPO nebo dobrovolníky z Česko.

5. KOMUNIKACE S RODIČI (NEJENOM) PŘI VZDĚLÁVÁNÍ DISTANČNÍM ZPŮSOBEM

- Mimořádné období na jaře 2020 potvrdilo, jak je spolupráce školy a rodičů dětí pro obě strany důležitá a jak pozitivní dopad na úspěšné vzdělávání může mít. Je třeba, aby školy hledaly optimální nastavení podoby vzdělávání ve spolupráci s rodiči, snažily se zohlednit, že v rodinách může být více dětí, které se současně vzdělávají na dálku, jsou v různých ročnících nebo školách, mají omezený počet digitální techniky, že sami rodiče možná vykonávají svou práci z domova a že to všechno je potřeba sladit. Povinnost poskytovat dětem vzdělávání náleží škole a tuto povinnost nelze bez dalšího přenášet na rodiče. Na druhou stranu rolí rodičů je především podporovat své dítě, aby dostalo své povinnosti vzdělávat se, posilovat jeho vnitřní motivaci a ochotu převzít odpovědnost za své vzdělávání. Efektivní komunikace mezi školou a rodinou je základem pro to, aby obě strany i dítě samotné mohly plnit své role.
- Pro komunikaci mezi školou a rodiči je rovněž vhodné zvolit jednotnou komunikační platformu. Nevhodné je, aby rodiče byli nuceni sledovat různé komunikační kanály zároveň, e-maily, webové stránky školy, SMS či aplikace typu WhatsApp, Viber aj. Snadno se pak stane, že je rodič přehlcen, nestíhá reagovat a škola ztrácí přehled o tom, zda a v jaké kvalitě je rodič informován.
- Důležité je nastavit konkrétní pravidla pro vzájemnou komunikaci rodiny a školy v období distančního způsobu vzdělávání ve školním řádu. Je třeba, aby škola informace předávala rodičům koncentrovaně, v pravidelných intervalech s dostatečným předstihem. Nevhodné jsou obsáhlé zprávy, ve kterých se ztrácí podstatné údaje, stejně jako záplava krátkých informací v průběhu celého dne či dokonce noci od různých autorů. Sdružujte informace tematicky i časově, určete čas a frekvenci pro zasílání pravidelných informací. I když si zprávy připravujete ve večerních hodinách či o víkendu, rozesílejte je nejlépe v pracovní době ve všedních dnech. Dobře nastavená struktura informací je efektivní i při frekvenci rozesílání 1 - 2x týdně. Nastavte si interně lhůtu pro odpovídání na zprávy rodičů, max. do 2 pracovních dnů. Pokud jako oficiální

komunikační kanál určíte jakýkoli druh on-line služby, ošetřete případy, kdy rodič nemá potřebné vybavení či přístup k internetu.

DODATEK Č. 3

8.4 Jazyková příprava dětí s nedostatečnou znalostí českého jazyka

Děti-cizinci a děti, které pocházejí z jiného jazykového a kulturního prostředí, potřebují podporu učitele mateřské školy při osvojování českého jazyka. Pokud rodiče sami neovládají český jazyk na úrovni rodilého mluvčího, nemohou své děti v poznávání českého jazyka přímo podpořit a děti se ocitají ve znevýhodněné pozici. Je třeba věnovat zvýšenou pozornost tomu, aby dětem s nedostatečnou znalostí českého jazyka začala být poskytována jazyková podpora již od samotného nástupu do mateřské školy. Při práci s celou třídou je třeba mít na vědomí, že se v ní nacházejí i děti, které se český jazyk učí jako druhý jazyk, uzpůsobit tomu didaktické postupy a děti cíleně podporovat v osvojování českého jazyka.

Mateřské školy poskytují dětem s nedostatečnou znalostí českého jazyka jazykovou přípravu pro zajištění plynulého přechodu do základního vzdělávání.

Zvláštní právní úprava platí pro mateřské školy, kde jsou alespoň 4 cizinci v povinném předškolním vzdělávání v rámci jednoho místa poskytovaného vzdělávání (v případě lesní mateřské školy v jednotlivém území, kde zejména probíhá pedagogických program a kde má škola zázemí). V takovém případě zřídí ředitel mateřské školy skupinu nebo skupiny pro bezplatnou jazykovou přípravu pro zajištění plynulého přechodu do základního vzdělávání v souladu s vyhláškou č. 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů.

Vzdělávání ve skupině pro jazykovou přípravu je rozděleno do dvou nebo více bloků v průběhu týdne. Ředitel mateřské školy může na základě posouzení potřebnosti jazykové podpory dítěte zařadit do skupiny pro jazykovou přípravu rovněž jiné děti, než jsou cizinci v povinném předškolním vzdělávání, pokud to není na újmu kvality jazykové přípravy. Při přechodu na základní školu by děti s nedostatečnou znalostí českého jazyka měly mít takové jazykové a sociokulturní kompetence v českém jazyce, které jim umožní se zapojit do výuky a dosáhnout školního úspěchu.

Podpurným materiálem při vzdělávání dětí s nedostatečnou znalostí českého jazyka je Kurikulum češtiny jako druhého jazyka pro povinné předškolní vzdělávání, který lze využívat při individualizované práci s dětmi s nedostatečnou znalostí českého jazyka již od nástupu do mateřské školy.“.

1. října 2020

vypracoval: Bc. Jitka Králíková, vedoucí učitelka MŠ

schválil: Mgr. Pavel Jančář, ředitel školy